

Evelina Pazdrazdytė

Pasvalio Petro Vileišio gimnazijos

4° klasės mokinė

Mylimi ir mylintys Mariaus Katiliškio romane „Miškais ateina ruduo“

Esė

Bene svarbiausias pojūtis žmogui yra meilė. Į ją įeina visos kitos teigiamos emocijos, kaip laimė ar džiaugsmas. Aplanko meilė kiekvieną, nesvarbu, kokia forma. Ar tai būtų meilė šeimos nariui, ar kitam žmogui, ji visuomet turi įtakos mūsų poelgiams. Todėl, viso to trokšdamas, žmogus meilę padaro didžiausia siekiamybe, svarbiausiu tikslu. Tačiau neretai yra nepagalvojama apie pasekmes. Na, betgi tokia žmogaus prigimtis...

„Gera būti mylimai“, – sakė Agnė. Ji – Mariaus Katiliškio knygoje „Miškais ateina ruduo“ aprašomo meilės trikampio dalyvė. Taip, Agnė, labai gera būti mylimai. Nuostabu jausti, kai žmogui dovanodamas visą save matai, jog tau yra atsilyginama tuo pačiu. Nuostabu, kai jauti, jog užpuolus negandoms turi tvirtą ramstį, neduodantį suklupti. Nuostabu, kai šypsena mato šypsena, o širdis girdi širdį. Nuostabu ir tai, jog artuma priverčia rankas drėkti, o bučinys – kojas linkti. Tačiau, mieloji geltonkase Agnė, ar nepagalvojai apie tai, jog, gyvendama su meile širdy, gyveni juodoje skylėje – nežinioje? Ar kada pagalvojai, jog žmogus, kuris netgi svajojo tave vesti, galėtų taip pat išimylėti kitą moterį? Dvasios artumą iškeisti į kūnišką geismą? O gal tik tada susimąstai, jog iš tiesų nuo tokio žmogaus tik ir tereikia bėgti? Matyt, tik po tokios nelaimės žmogus tepasimoko. Taigi ir vėl išlenda žmogaus prigimtis – jis kartoja svetimas klaidas ir mokosi tik iš savųjų.

Žinote, gaila, jog pagrindinis meilės variklis yra aistra. Net jeigu vyro ir moters daugiau niekas, išskyrus lovą, tiesiogiai nesieja (kitais atvejais vyras ir moteris – skirtingi „mechanizmai“), nereikia užmiršti dvasinių vertybių. Tačiau Tilius, romano veikėjas, užsimiršo. Tada jį ir aplanko ne tik geismas ir aistra kitai moteriai, bet atsiranda ir amoralumas – juk ta moteris buvo ištekėjusi. Štai ir trečioji Mariaus Katiliškio kūrinyje aprašomo meilės trikampio grandis – Monika. Galbūt nuotykių troškimas jauną žmogų veda nuodėmės link, galbūt tik smalsumas, tačiau moralė šių dviejų žmonių elgesiui tiek neturi įtakos, kiek aistra – ji yra malšinama visur, kur tik papuola. Net Doveikų vedybinėje lovoje (šiuo atveju yra peržengti visi to meto religingos Lietuvos gyventojų įsitikinimai). Žmogaus prigimtis šiuo atveju yra instinktų lygyje.

Taigi čia ir pradeda kurbėti pagrindinis klausimas: kas yra mylimi, o kas mylintys? Aistros meile nepavadinčiau, nes ji tėra tik meilės sudedamoji dalis. Apskritai meilę sudaro labai daug komponentų, todėl paprastų santykių meile vadinti taip pat nedirščiau. O knygoje „Miškais ateina ruduo“ santykiai yra gana sudėtingi. Tilius, atrodo, pradžioje be galo trokšta Agnės, o ji jam atsako tuo pačiu. Jie yra mylimi ir mylintys. Bet Tiliaus dėmesį patraukia Monika, o jų aistra tampa savotiška meile.

Negalvoja Tilius, kur klimpsta, į kokias pinkles jis pakliūna, ir jam tai gali kainuoti gyvybę. Kartais likimas žmogui duoda skaudžią pamoką. Pakludamas savo prigimčiai, nesimokydamas iš svetimų klaidų, žmogus gali suklypti. Bet tik tada ir supranta, jog su meile žaisti nevalia.